

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік
рәміздерінің 30 жылдығына арналған
**«МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕР ЖӘНЕ ҰЛТ
АРХИТЕКТУРАСЫ»**

атты халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
30 наурыз 2022 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
**«ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СИМВОЛЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ
АРХИТЕКТУРА»**

посвященной 30-летию Государственных символов
Республики Казахстан.
30 марта 2022 г.

MATERIALS

of the international scientific conference
«STATE SYMBOLS AND NATIONAL ARCHITECTURE»
dedicated to the 30th anniversary of the State symbols
of the Republic of Kazakhstan.
30 March, 2022

НҰР-СҰЛТАН
NUR-SULTAN

УДК 001
ББК 72
Қ.18

Қ.18 Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздерінің 30 жылдығына арналған «МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕР ЖӘНЕ ҰЛТ АРХИТЕКТУРАСЫ» атты халықаралық ғылыми конференциясының материалдары/Материалы международной научной конференции «ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СИМВОЛЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ АРХИТЕКТУРА» посвященной 30-летию Государственных символов Республики Казахстан/ Materials of the international scientific conference «STATE SYMBOLS AND NATIONAL ARCHITECTURE» dedicated to the 30th anniversary of the State symbols of the Republic of Kazakhstan – Нұр-Сұлтан: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2022.– 306 б. - қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде.

ISBN 978-601-337-649-3

Жинаққа ғалымдардың, докторанттардың, магистранттардың, студенттердің жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелеріне, сондай-ақ этноархитектура саласындағы ғылыми зерттеу нәтижелері және сәулет пен құрылыстағы жалпы проблемаларға арналған баяндамалары енген.

The proceedings are the papers of researchers, doctoral students, undergraduates and students on topical issues of natural and technical sciences and humanities also the results of scientific research in the field of ethnoarchitecture and general problems in architecture and construction.

В сборник вошли доклады ученых, докторантов, магистрантов и студентов по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук, а также результаты научных исследований в области этноархитектуры и общих проблем архитектуры и строительства.

**УДК 001
ББК 72**

ISBN 978-601-337-649-3

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2022**

Максимальная температура теплоносителя на выходе из коллектора может достигать в весенний период времени 80°C, а в осенний период времени 95°C. Это показывает на достаточную накопительную способность аккумулятора солнечного коллектора и его низкую инерционность.

В зимний период времени применение солнечных коллекторов с прямой теплопередачей для индивидуальных жилых домов возможно при внедрении системы солнечной генерации в традиционную схему отопления и горячего водоснабжения при замещении традиционного теплогенератора в дни высокой солнечной активности.

Список использованных источников:

1. Бубенчиков А.А., Нурахмет Е.Е., Молодых В.О., Руденок А.И. Солнечная энергия как источник электрической энергии // Международный научно-исследовательский журнал. 2016 № 5(47) Часть 3. С. 59 – 62.

2. Об утверждении Плана мероприятий по реализации Концепции по переходу Республики Казахстан к "зеленой экономике" на 2021 – 2030 годы. Постановление Правительства Республики Казахстан от 29 июля 2020 года № 479

3. Солнечный Атлас ресурсов Казахстана. Министерство энергетики Республики Казахстан и Программа развития ООН. Департамент по возобновляемым источникам энергии Министерства энергетики РК. 2018

4. СП РК 2.04-01-2017. Строительная климатология

5. Солнечные коллекторы для фермерских хозяйств. <https://optonimpex.com/pf12246-solnechnyj-kollektor-dlya.html>

6. Т. А. Корнилов, Е. Г. Слободчиков, Д. Н. Амосов. Эффективность использования солнечной генерации для инженерного обеспечения жилых домов в климатических условиях центральной Якутии // Научно-технический и производственный журнал. Жилищное строительство. 2016 № (1-2) С. 10 – 13

7. Вакуумные солнечные коллекторы для отопления дома и ГВС Источник: <https://avtonomnoeteplo.ru/altenergiya/232-vakuumnye-solnechnye-kollektory.html>

8. Проект «Разработка концепции и создание энергоавтономного экодома» в рамках НТП «Разработка чистых источников энергии Республики Казахстан на 2013-2017 годы в рамках ЭКСПО-2017»

УДК 72.035:725.256(574)

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АГРОӨНДІРІСТЕГІ АУЫЛДАРДЫҢ РӨЛІ

Муминова М. Қ.

Manizha.m.94@mail.ru

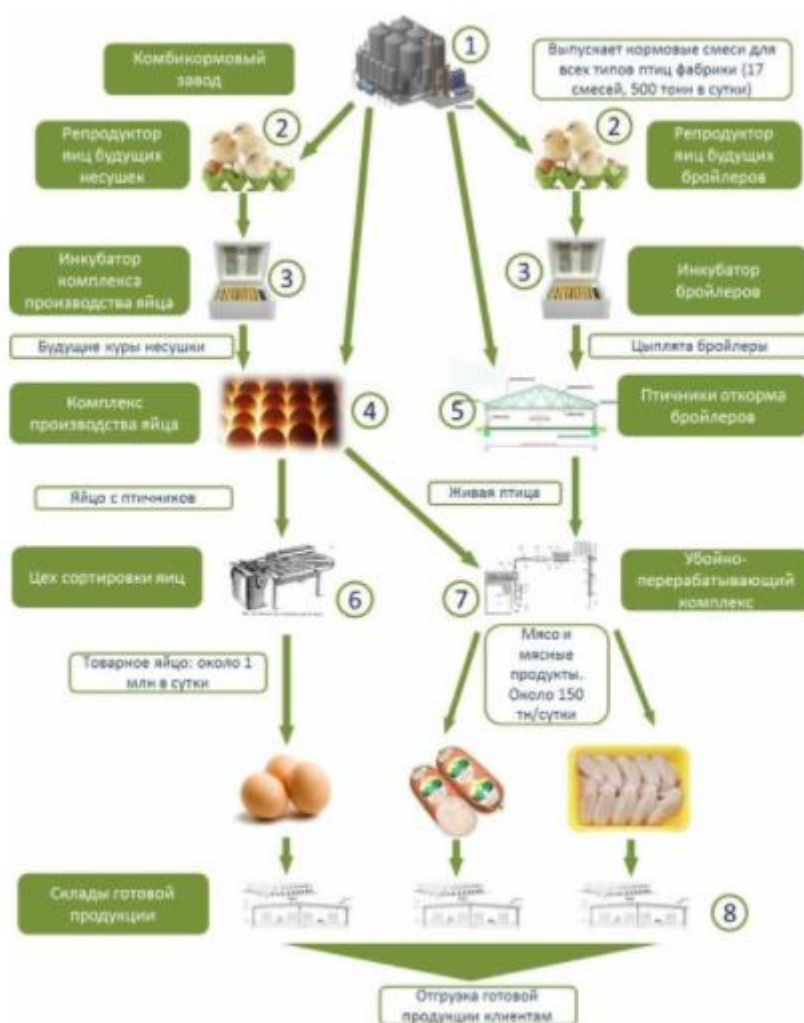
Магистрант, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан,
Қазақстан

Ғылыми жетекші – архитектура докторы, профессор Арынов Қ.Қ

Елімізде ауыл шаруашылығы – экономиканың басым саласының бірі. Халқымыздың 40 пайыздан астамы ауылда шоғырланған.[2] Бірақ, ауыл тұрғындарының әлеуметтік жағдайы айтарлықтай емес, ауыл экономикасына табыс мол түседі деп айта алмаймыз. Сондықтан ауыл шаруашылығын дамыту және ауыл тұрғындарының әл-ауқатын жақсарту – өзекті міндеттің бірі. Бұл міндетті шешудің дүние жүзіндегі тәжірибесіне зер салатын болсақ, агротуризмді айтуға болады. Ауылдардағы агротуризм қазіргі кездегі, әсіресе еуропа елдеріндегі ең кең тараған және шаруашылық тәжірбиелерді ілмасуға бағытталған шаралардың бірі, сонымен бірге демалыс түріне де айналған. Ал еліміздегі ауылды аймақтардағы

агротуризмнің дамуы үшін негізгі қоғамдық ғимараттардан бөлек агро өнеркәсіпті дамытатын түрлі өндірістік нысандардың, оның ішінде фермалар мен комбинаттардың, зауыттар мен фабрикалардың болуы заманауи ауылдың әлеуетін көтеретіндігі белгілі. Заманауи ауылдардың жобасын жасауда ең маңызды болып табылатын сол ауылдың географиялық, табиғи және климаттық ерекшеліктеріне тән өз өнеркәсібі болуы керек. Сол өнеркәсіп арқылы ауыл тұрғындары жұмыспен қамтассыз етіледі, эконмика жағынан өседі, қаладан жастардың қайта оралуына үлкен септігін тигізеді. Соған мысал ретінде заманауи ауылға қоғамдық ғимараттардан бөлек тіршілік көзі бола алатын ауыл тұрғындарына қолайлы жерде орналасқан заман талабына сай сәулеттік және дизайндық шешімдермен ерекшеленетін, табиғатқа зиянын тигізбейтін эко фермалар мен зауыттардың тұрғызылғаны дұрыс.

Салыстырмалы түрде біз шет елдердегі ауылдардың құс фермасын айтсақ болады. Мысалы ретінде Ресей мемлекетінің Челябинск облысында салынған ООО "ЧЕБАРКУЛЬСКАЯ ПТИЦА" айтсақ болады. Кешен 27 корпустан тұрады. Барлық корпус стандартты.[1]

Бірінші сурет. Құс фабрикасының технологиялық схемасы.

Жоғарыда айтылғандай еліміздегі агротуризмді дамытудың көзі ретінде –түйеқұс шаруашылығын алсақ болады. Түйеқұс бизнесі - өте тиімді бизнес түрі болып табылады. Шындығында да экзотикалық түйеқұстарды өсіру идеясы өте перспективалы екені мәлім және бұл Еуропада бұрыннан расталған. Бұрынғы КСРО аумағында түйеқұс бизнесі тоқсаныншы жылдардың соңында пайда болды. 1996 жылы Ресей-Молдова кәсіпорны ашылды, ал 1999 жылы Мәскеу облысында түйеқұс фермасы ашылды. Айта кету керек, "Сарапшылар" түйеқұс нарығын " екіге бөледі – ет және тері өндірісі, сондай-ақ асыл тұқымды мал өсіру. Бұл бағыттардың барлығы посткеңестік кеңістікте әлі де үлкен

перспективаларға ие. Жер түйеқұстарды өсіру үшін міндетті элемент болып табылады. Бірақ түйеқұстар ғимаратта өздерін тыныш сезіну үшін жеткілікті үлкен жер қажет екенін есте ұстаған жөн. Болашақ ферма үшін орынды таңдағанда, рельефті, оқшаулауды, жер асты суларының деңгейін, топырақтың өткізгіштігін, желден қорғауды, көлік қозғалысы мен шуылдан қашықтықты, кірме жолға қатысты жағдайды және электр және су және кәріз желілерімен жабдықтауды ескеру қажет.

Шатыр құрылымдары Жабық бөлмелер ретінде қолайлы, олар тіршілік ету ортасын табиғи жағдайларға барынша жақындатады. Түйеқұстардың Отаны ыстық Африка болғанына қарамастан, Түйеқұстар суыққа оңай төзеді және қарда еш қиындықсыз жүре алады. Бөлмеде ұстау үшін +15 градус температураны сақтау жеткілікті. Ғимараттың өлшемдері табынның мөлшеріне және өндірістің болжамды көлеміне байланысты. Бұл жағдайда олардың жасын ескере отырып, бір құсқа келетін бөлме аймағының минималды нормаларын сақтау қажеттілігін есте ұстаған жөн.[3] Құс үшін өмірдің 3 айына дейін-1,5 м. 6 айға дейін – 2,5 м.кв, 14 айға дейін – 4 м. кв, 14 айдан жоғары-5 м. кв. түйеқұстарға арналған ғимарат әртүрлі жастағы құстарды ұстайтын секторларға бөлінуі керек.

Бөлменің биіктігі ересек адамның биіктігінен (2,5–2,7 м) 50 см-ге асуы керек, яғни 3,0 — 3,2 м (эму үшін-2,5 м). Барлық ішкі элементтер — қабырғалар, едендер және төбелер тегіс болуы керек, бұл Мұқият дезинфекциялауға мүмкіндік береді.

Барлық уақытта құрғақ, гигиеналық жағдайлар мен желдетудің қажетті деңгейі қамтамасыз етілуі қажет. Жас және ересек құстарға арналған бөлмелерде еден бетон, қоқыс қабатымен жабылған болуы мүмкін (мысалы, сабан), дегенмен кейбір зерттеушілер балапандарға арналған едендерді мүлдем жаппау керек деп санайды, өйткені олар өте дамыған рефлекс бар және олар өз жолында бәрін жинайды. Көп мөлшерде сіңірілген сабан қоқысы әлі дамымаған ас қорыту жолындағы диспепсияға әкелуі мүмкін, тіпті балапандардың өліміне әкелуі мүмкін.

Тікелей ғимаратқа қаламдар салынуы керек. Әрбір үй-жайдың жеке серуенге шығатын өз жолы болуы тиіс. Өмірлерінің үшінші айына дейін құс қораларының минималды ауданы кемінде 5 шаршы метр, үшінші айдан алтыншы айға дейін — 50 шаршы метр, ал алтыншы айдан он төртінші айға дейін — 100 шаршы метр болуы керек. Ересек құстар үшін-кемінде 200 шаршы метр. Қаламдар бір-бірінен ені 1,5-2 метр қауіпсіздік жолдарымен бөлінуі тиіс, бұл қызмет көрсетуші персоналдың қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

Жаяу жүрудің негізгі талабы-ұзындығы, ол түйеқұстың максималды жылдамдыққа жетуі және баяулауы үшін жеткілікті болуы керек. Мұндай қашықтық әдетте 40-60 м құрайды, сондықтан құс жоғары жылдамдықпен айнала алады, қоршаудың ені кем дегенде 20 м болуы керек, сондықтан 1 отбасы үшін (еркек және екі аналық) серуендеу алаңы шамамен 800 м² құрайды.

Құс фабрикасының сәулеттік жобалау шешімдері негізгі 3 бөлме топтарынан құралады. Бірінші топ әкімшілік шаруашылық, екінші түрлі шаруашылық ғимарат тобы, үшінші өндірістік көмекші бөлмелер тобы.

1 Әкімшілік бөлмесіне: тамақтанатын асханалар, басшылық кабинеттері, демалыс орындары.

2 Шаруашылық фабрикалардың бас ғимараттары: үлкен құстарға арналған фермалар, жылыжайлар, ашық аспан астындағы ірі құстарға арналған орындар.

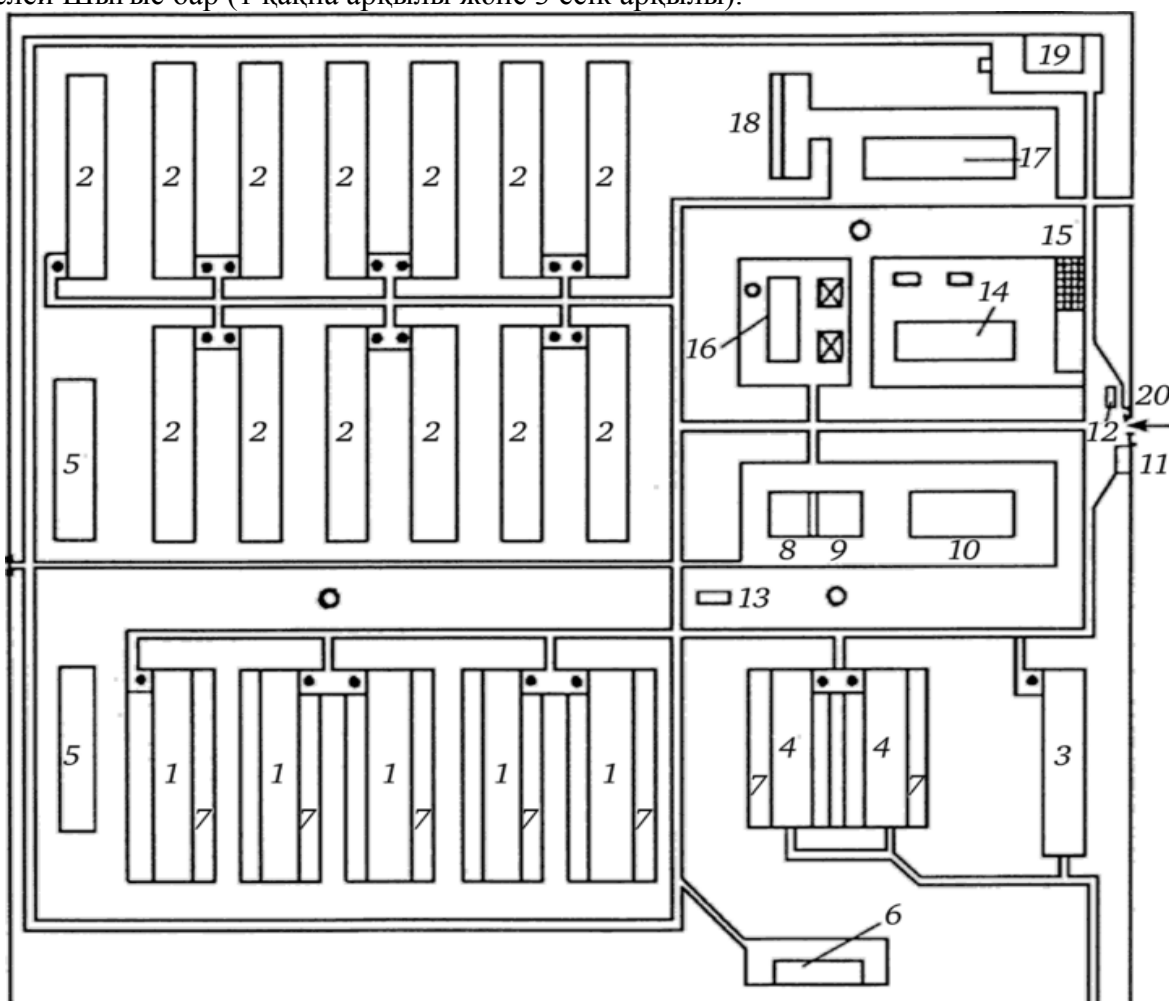
3 Көмекші ғимараттар гараждар, қоймалар, жем шөп сақтайтын қоймалар.

Бұл жобада құс фабрикасы басқармасының ғимараты ұсынылады, оған әкімшілік, санитарлық-техникалық, тұрмыстық үй-жайлар мен тамақ ішуге арналған үй-жайлар кіреді. Сондай-ақ, гаражға және коммуналдық бөлмелерге арналған кірпіш ғимарат бар.

Бұл жобада әкімшілік ғимарат-рамалық схема бойынша салынған үш қабатты ғимарат. Рамка темірбетон қолданылады. Жобаланған ғимарат екі қабатты, жоспарда қарапайым, кран жабдыксыз. Ғимараттың көлемі жоспар бойынша 30, 12 м.

Ғимараттың құрылымдық жүйесі – жақтау. Ғимаратта бағандар мен көлденең орналасқан тіректерден тұратын толық жақтау бар. Көлденең аралық - 6 м. аралық-бұл

бағандардың екі қатарымен және соңғы қабырғалармен шектелген ішкі көлем.Қабаттар саны-3, еденнің биіктігі 3,3 м.Жобаланған өнеркәсіптік ғимараттың ішінен бірінші қабатта көшеге 4 тікелей Шығыс бар (1 қақпа арқылы және 3 есік арқылы).

Ет бағытындағы құс фабрикасының бас жоспары:

- 1-аналық табынға арналған 5 мың басқа арналған құс қоралар;
- 2-бройлерлерге арналған 20 мың басқа арналған құс қоралар;
- 3-17,5 мың басқа 1-ден 70 күнге дейінгі жастағы балапандарды жөндеуге арналған құс қоралар;
- 4-8 мың басқа 71-ден 180 күнге дейінгі жастағы балапандарды жөндеуге арналған құс қоралар;
- 5-2500 м3 арналған төсем қоймалары;
- 6-инкубаториялар;
- 7-серуендету алаңдары;
- 8 — өнімділігі тәулігіне 20 Т құрамажем цехы;
- 9-құрамажем қоймасы 500 т;
- 10-концентраттар қоймасы 1 мың т;
- 11-кеңсе;
- 12-автовесалар;
- 13-трансформаторлық қосалқы станция;
- 14-бір дезинфекциялау камерасына санөткізгіші бар қосалқы-өндірістік үй-жайлар блогы;
- 15-автомашиналарға арналған Ашық тұрақ;
- 16-қазандық;

- 17-ыдыс қоймасы;
 - 18-ветеринариялық зертхана;
 - 19-басдезбарьермен кіру
- Қорытынды

Ұсынылып отырған мақаланың желісі еліміздің агроөндірістік әлеуетін жақсартуға бағытталған, атап айтқанда еліміздің ауылды аймақтарында өзінің өміршеңдігін көрсетіп жүрген кішігірім құс өндірісімен айналысатын фермалар мен камбинаттардың ауыл өмірінде көптеп кездесуін айтуға болады. Қазіргі кезде аталмыш орталықтардың дені “стихиялы” бей-берекет түрде пайда болуда. Жоғарыда айтылғандарды негізге ала отырып осы мақаланың желісінде біршама қордаланып қалған сұрақтарға жауап беруге тырысытық. Мақалада құс агроөндірісі орталықтарының сәулеттік жобалау шешімдері және олардың функциялық орналасуы біршама деңгейде қарастырылды, яғни құс фермасының бас жобасы, ішкі бөлмелер тобының құрамы сыртқы композициялық шешімдері және басқа да сәулеттік ерекшеліктері қарастырылған. Қорыта келе айтқанда ауылдардың агротуризмін дамытудың бірден бір жолы, заманауи фермалардың болуы болып табылады. Ұсынылған жоба құс шаруалығының дамуына және ауылдың экономика жағынан өсуіне де өз септігін тигізеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

- 1 <https://kak-eto-sdelano.livejournal.com/146246.html>
- 2 Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы "14" мамырдағы № 508 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының туристік саласын дамытудың 2020 жылға дейінгі тұжырымдамасы
- 3 Голованова Э.Н. 'Птицы и сельское хозяйство' - Ленинград: Лениздат, 1975 - с.168
- 4 Архитектура зданий ремесленных центров: монография.- Астана: ИП “Дана” издательство, 2018.-271 с.:ил.

ӘОЖ 72.012

СӘУЛЕТ ӨНЕРІ ЖӘНЕ СӘУЛЕТТІК ЖОБАЛАУДАҒЫ ТҮС

Нурмаганбетов М. Т.

marlen45627@gmail.com

«Дизайн және инженерлік графика» кафедрасының 2 курс студенті, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі- Тусупбекова Ш. М.

Ғимараттарды жобалау кезінде сәулетшінің қолындағы ең маңызды композициялық құрал-бұл түс. Ғимараттарда түстерді қолдану көптеген жылдар бойы дамып келеді. Шефшауэннің, Марокконың азурылы көшелерінен бастап, Оңтүстік Африканың Кейптаун қаласына дейін, қазіргі әлемнің үнсіз түстерінің арасында ерекше жарқын түстер бар [2]. Бүгінгі таңда бұл түрлі-түсті аудандар әлемдегі ең эксцентрілік туристік магниттердің бірі болып табылады. Соңғы онжылдықта кейбір дәстүрлі мұнды қалалар, соның ішінде Лондон және Еуропаның басқа қалалары үйлердің сыртқы және интерьерінде батыл түстерді қолдана бастады.